

Ostrowska, Anna

Filia jako czynnik kulturotwórczy

Notatki Płockie 22/5-93, 24-27

1977

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Filia

jako czynnik kulturotwórczy

Oblicze Płocka i regionu płockiego kształtowane jest przez tradycję i nowoczesność. Płock — jedno z najstarszych miast polskich nasiąknął tradycją w stopniu zupełnie wyjątkowym.

Liczne zabytki — pieczołowicie konserwowane — dają świadectwo chlubnej przeszłości tego miasta. Dorobek przeszłości stanowi silny fundament, na którym wznoszone są nowe pietra współczesnej kultury. Rozwój kulturalny miasta i regionu stał się możliwy dopiero w momencie podjęcia decyzji o zlokalizowaniu w Płocku nowoczesnego, potężnego przemysłu. Właśnie dzięki niemu znalazły się środki finansowe na budowę nowych obiektów kulturalnych, restaurację starych, modernizację wyposażenia, papieranie talentów.

Rozwój przemysłu spowodował również znaczne zwiększenie liczby ludności, a więc tym samym zwielokrotnił chłonność i zapotrzebowanie na poczynania wszelkiego typu działalności kulturalnej. Przysporzył nie tylko odbiorców dóbr kulturalnych, ale zaktywizował niewątpliwie płockie środowisko twórcze. Z rozwojem przemysłu wiąże się także wzrost ilości wszelkiego typu szkół. Płock od dawna słynął swoimi szkołami. Kształci się tu młodzież z miasteczek i wsi całego północno-zachodniego Mazowsza.

Obecnie jest w Płocku ponad 26 tysięcy uczniów i studentów. Kształcą się oni między innymi w 23 zasadniczych szkołach zawodowych, 38 technikach i liceach zawodowych oraz 3 liceach ogólnokształcących. Dwa z tych ostatnich „Jagiellonka” i „Małachowianka”, mają piękną przeszłość i uważane są za jedne z najlepszych tego typu szkół w kraju.

Liceum im. Stanisława Małachowskiego to najstarsza szkoła w Polsce. Założona w 1180 r. po 1815 roku była Szkołą Wojewódzką. Przy niej utworzone zostało Płockie Towarzystwo Naukowe — ośrodek nauki i społecznego ruchu umysłowego w regionie płockim.

Towarzystwo posiada własną bibliotekę naukową. Nakładem Towarzystwa wydawane są wartościowe książki naukowe, przy Towarzystwie zorganizowane zostało seminarium doktoranckie prowadzone przez prof. A. Rajkiewicza. Odbывают się tam liczne odczyty, seminaria, sesje naukowe, spotkania z uczonymi polskimi i zagranicznymi.

Działalność Towarzystwa świadczy o dynamizmie intelektualnym Płocka i regionu,

o aspiracjach jego mieszkańców. Aspiracje te w znacznej mierze pozwala również realizować jedyna wyższa uczelnia północnego Mazowsza — Filia Politechniki Warszawskiej w Płocku. Zapotrzebowanie na kadry z wyższym wykształceniem technicznym, duża „podaż” młodzieży kończącej szkoły średnie w północnych regionach Mazowsza i tradycje kulturalne Płocka, stanowiły podstawowe argumenty, które zdecydowały o powołaniu nowej szkoły wyższej w Płocku.

Pełnomocnik Rektora Politechniki Warszawskiej ds. Filii w Płocku prof. dr inż. Edward Kowalczyk określił model przyszłego absolwenta Filii stwierdzając, że cechować go powinny odpowiednie ambicje twórcze zrodzone na bazie rzetelnej wiedzy, fantazji i ekonomicznej kalkulacji — fantazji rozwijającej się na bazie zainteresowań humanistycznych: literatury, poezji, muzyki.

Istotną cechą nowoczesnej sylwetki inżyniera, obok kwalifikacji zawodowych powinna być także zdolność realizowania celów produkcyjnych z ludźmi i poprzez ludzi, znajomość psychologii społecznej i zasad naukowej organizacji pracy, wysoki stopień świadomości społecznej i politycznej, a także wysoki poziom kultury ogólnej.

Tak określona sylwetka przyszłego absolwenta — człowieka posiadającego rzetelną wiedzę zawodową, technika-humanisty, wymaga oczywiście systematycznego kształcenia przez odpowiednio przygotowaną kadrę naukowo-dydaktyczną nastawioną na najbardziej nowoczesne metody nauczania, kadrę z odpowiednim przygotowaniem do pełnienia funkcji dydaktycznych, wychowawczych i badawczych.

W ciągu minionego dziesięciolecia kadra naukowo-dydaktyczna Filii, a szczególnie liczba samodzielnych pracowników naukowych znacznie wzrosła. W roku akademickim 1976/77 na etatach Filii zatrudnionych było 13 doktorów, 14 docentów, 1 profesor. Dwóch docentów i 12 doktorów to stali mieszkańcy Płocka.

Wielu młodych pracowników naukowo-dydaktycznych Filii pozostaje pod ścisłą opieką naukową pracowników Politechniki Warszawskiej. Miejskowa kadra inżynierska stanowi także źródło rekrutacji kadry nauczającej w uczelni.

Znajdujemy się w epoce rewolucji naukowo-technicznej, która narzuca uczelni rolę inspiratora nowej myśli technicznej, nowych roz-

wiązań technologicznych, konieczności służenia systematyczną pomocą grupom kierowniczym gospodarki narodowej.

Doskonale rozwijająca się współpraca uczelni z przemysłem wypracowała metodę dwukierunkowej wymiany kadr. Pracownicy Kombinat, Fabryki Maszyn Żniwnych, Petrobudowy, Izokoru prowadzą zajęcia na Uczelni, pracownicy Politechniki pomagają w rozwiązywaniu wielu problemów badawczych w przemyśle, uczestniczą także w procesie podwyższania kwalifikacji pracowników w zakładach pracy. Poprzez tak zrealizowaną współpracę z przemysłem kadra naukowo-techniczna Filii wzbogaca własny warsztat twórczy, modernizuje dydaktykę, a uczelnia zyskuje pomoc finansową.

Pracownicy Filii uczestniczą także aktywnie w życiu miasta i regionu. Wykonują społecznie wiele prac badawczych i projektowych. Będąc członkami Naczelnej Organizacji Technicznej, Tow. Naukowej Organizacji i Kierownictwa, wielu organizacji politycznych i społecznych, wpływają na rozwój postępu technicznego, ruchu racjonalizatorskiego, procesu doskonalenia kadr kierowniczych. W wielu pracowników naukowo-dydaktycznych działa w Towarzystwie Płockim.

Pracownicy naukowcy uczelni ogłosili szereg odczytów w szkołach średnich, zapoznając młodzież z pracą uczelni, informując o przebiegu studiów, specjalnościach prowadzonych na uczelni w ramach poszczególnych instytutów. Z myślą o przyszłych studentach prowadzi się także coroczną akcję tzw. „Drzwi otwartych”, w czasie których młodzież zapoznaje się na miejscu z warunkami nauki i pracy w uczelni technicznej. Co roku prowadzi się również dwutygodniowy kurs przygotowawczy, obejmujący przedmioty egzaminacyjne, dla absolwentów szkół średnich, ubiegających się o indeks plockiej uczelni.

W Filii Politechniki Warszawskiej w Płocku powołano Zarządzeniem Ministra Oświaty i Szkolnictwa Wyższego z dnia 15 maja 1970 r. jedyny w Polsce Ośrodek Telewizji Dydaktycznej. Ośrodek prowadzi eksperymenty w zakresie wdrażania telewizji do procesu kształcenia na wszystkich szczeblach naszego szkolnictwa. W ostatnich latach w studio telewizyjnym Ośrodka zrealizowano duże ilości pomocy dydaktycznych w formie nagrań magnetowidowych z przeznaczeniem dla różnych typów szkół średnich. Z aparatury Ośrodka chętnie korzystają również nauczyciele akademicy Filii w czasie prowadzenia zajęć dydaktycznych.

Biblioteka Filii posiada 40-tysięczny księgozbiór literatury technicznej, prenumeruje około 400 tytułów czasopism polskich i obcych, gromadzi normy, cenniki, katalogi firmowe. Oprócz pracowników i studentów uczelni ze zbiorów biblioteki korzystają również pracownicy plockich zakładów pracy i młodzież szkół średnich. Biblioteka Filii wspólnie z „Do-

mem Książki” ,NOT i PWN organizowała parokrotnie wystawy książki, prasy technicznej i dzieł sztuki.

W Politechnice organizowane są konferencje naukowe, seminaria, odczyty, spotkania z ludźmi nauki, kultury, sztuki. Nawiązywane są liczne kontakty naukowe, rozwija się wymiana myśli naukowej.

Coraz częściej w prasie naukowej polskiej i obcej znaleźć można publikacje pracowników plockiej uczelni.

Studenti uczestniczą również aktywnie w życiu naukowym uczelni, pogłębiając swoją wiedzę i rozwijając zainteresowania w Studenckich Kołach Naukowych. Poprzez realizację praktyk studenckich przyszli inżynierowie zapoznają się z problemami zakładów pracy. Grupy studenckie pracują obok brygad robotniczych. Taki układ sprzyja szybkiej integracji i ułatwia kontakty młodzieży studenckiej i robotniczej. Młodzież plocka, w tym również studenci naszej uczelni, objęli patronat nad porządkowaniem i zagospodarowaniem zabytkowej dzielnicy Płocka na wzgórzu Tumskim i skarpie wiślanej w zapoczątkowanej akcji „Pokolenie 2000”. Bardzo aktywnie działają tam członkowie Koła Naukowego Form Architektonicznych i Ochrony Zabytków.

Formy studenckiego działania w uczelni są różnorodne. Socjalistyczny Związek Studentów Polskich w Filii Politechniki Warszawskiej w Płocku zrzesza około 71% ogółu studiujących. Każdy student wstępujący do organizacji podpisuje deklarację ideowo-polityczną zobowiązującą go do podnoszenia swojej wiedzy politycznej i społecznej. Studenci biorą udział w zarządzaniu uczelnią, uczestnicząc w posiedzeniach kolegiów uczelnianych, instytutowych, radach pedagogicznych i w posiedzeniach Egzekutywy KU PZPR.

W Komisji propagandy i informacji RU SZSP studenci rozwijają swoje zainteresowania fotograficzne i dziennikarskie. Fotoserwisy obrazują najważniejsze wydarzenia z życia uczelni, a biuletyn uczelniany, redagowany przez klub dziennikarzy studenckich poświęca im swoje łamy.

Obowiązek ideowo-politycznego szkolenia wzięty na siebie ośrodki dyskusyjne. Organizuje się liczne turnieje wiedzy politycznej.

Komisja Kultury Rady Uczelnianej ma na swoim koncie wiele cennych inicjatyw i dokonań. Organizowano koncerty muzyki poważnej zapraszając uczniów Państwowej Szkoły Muzycznej w Płocku, wieczory dobrej poezji, spotkania z ciekawymi ludźmi, wystawy malarskie plockich studentów, bale i dyskoteki, na których bawili się studenci, młodzież plockich szkół średnich i plockich zakładów pracy.

Pod opieką Komisji Kultury działały studenckie zespoły muzyczne „Aksjomaty” i „Cztery szmery”. Zespół „Cztery szmery” został nagrodzony na przeglądzie zespołów muzycznych w Ciechanowie.

W studenckiej kulturze wiele zmieniło się

Imprezy juvenaliowe studentów Filii Politechniki Warszawskiej w Płocku

na lepsze. Wykształciło się wiele grup twórczych, którym udostępniono bazę lokalową i fachową opiekę instruktorską. W studenckim klubie „Filip” działa grupa taneczna, teatr studencki i kabaret „Veto”, Klub dobrej płyty, Akademicki Klub Filmowy.

Pierwsza studencka scena kabaretowa — to kabaret „U Marka” (Marka Goździkiewicza), który wystąpił w Klubie „Marabut” w 1973 r. z programem „Próba generalna”. Kabaret studencki „Veto” zaprezentował w czasie swej działalności pięć programów, bardziej lub mniej udanych ale dających słuchaczom dawkę satyry wymierzonej przeciwko każdemu, kto prywatnie ceni ponad wszystko.

Twórcą i długoletnim reżyserem a także jednym z wykonawców w kabarecie „Veto” był Jerzy Mazik. Występują tam także z dużym powodzeniem Iwona Mazik, Janusz Majchrzak, Andrzej Lewandowski, Andrzej Zych.

Pięciolecie swojej działalności obchodzi także teatr studencki, który znalazł opiekuna i nauczyciela w osobie mgr. Wojciecha Bieńko — pracownika naukowego Zakładu Matematyki Filii PW. Mgr Wojciech Bieńko — autor kilku sztuk teatralnych wystawianych w telewizji jest reżyserem, scenarzystą i inscenizatorem teatru studenckiego w Płocku. Za swoją działalność otrzymał w Dniu Nauczyciela w 1976 r. odznakę „Zasłużonego działacza kultury”.

Teatr studencki dał pięć premier: „Grupa Laokoona” i wiersze Czechowicza — składanka poetycka, następnie „Męczeństwo Piotra O’Hya” według Mrożka, „Stawka mniejsza niż życie”, „Kartoteka” według Różewicza i „Człowiek w ścianie” według Janusza Oseki.

Trzon teatru tworzą: Andrzej Lewandowski, Ryszard Walaszczyk, Lech Wilkanowicz, Zofia Gotowiec, Joanna Kiezik, Teresa Zielińska. Praca w studenckim teatrze to wspólna zabawa widzów i aktorów, działalność przynosząca wiele radości wykonawcom i publiczności, wypadkowa aktywności ruchu kulturalnego młodzieży studenckiej.

Praca płockiego kabaretu i teatru studenckiego dowodzi, że w środowisku tym wykształciła się już rodzima kultura studencka. Doroczne studenckie imprezy juvenaliowe weszły już na stałe do kalendarza płockich imprez kulturalnych, prezentując dorobek studenckiego środowiska twórczego. Imprezy juvenaliowe uświetniały występy zespołów i solistów z innych ośrodków akademickich. W Płocku występowali: Fryderyka Elkana, Janusz Laskowski, Magda Umer, Andrzej Rosiewicz, Zespół Pieśni i Tańca Politechniki Warszawskiej, „Ragtime Jazz Band”, Kabaret „Mikser”, Grupa X, „Vistula River”, „Same Swoje”, „Royal Rag”, „Mospan”, „Grupa bluesowa”, „Bem i Bek”, „Boom”, Grupa „Strong”, „Konopielka”.

Na akademii poświęconej dziesiątej rocznicy powstania Filii PW w Płocku bardzo udany występ inauguracyjny dał Zespół Pieśni i Tańca płockiej uczelni. W murach uczelni znalazła pomieszczenie stała ekspozycja muzealna (filia Muzeum Mazowieckiego). Zapewnia ona studentom kontakt z kulturą na miejscu, promuje do dyskusji, rozszerza horyzonty, stanowi realizację wizji wychowania przez sztukę. W ciągu pięciu lat zorganizowano tu dziesięć wystaw, o różnorodnej tematyce. Ekspozycje etnograficzne przeplatały się z ekspozycjami rzeźby, malarstwa, grafiki i rysunku.

Z okazji Centralnych Dożynek 76 zorganizowano ekspozycję: „Tradycyjne narzędzia rolnicze na Mazowszu”. Wielkim powodzeniem cieszyła się ekspozycja akwarel Tadeusza Osńskiego — amatora hobbysty, zakochanego w zabawkach architektury, a także wystawa malarstwa inowrocławskiego artysty-plastyka Leonarda Pyszkowskiego.

Swoją działalność rozwija także AZS przy

współdziałale Komisji Sportu i Turystyki RU SZSP. Organizuje się wiele imprez sportowych, rozgrywek, turniejów, raidów pieszych i rowerowych. O usportowieniu studentów świadczą liczne puchary i dyplomy zdobyte na zawodach sportowych i spartakiadach, jak chociażby zajęcie II miejsca w II Letnich Igrzyskach Akademickich byłego województwa warszawskiego w dniach 10—12 maja 1975 r., lub uzyskanie wicemistrzostwa przez siatkarzy w grupie wyższych szkół inżynierskich, morskich i politechnicznych w cyklu rozgrywkowym 1974—76.

W ciągu ubiegłego dziesięciolecia mury płockiej uczelni opuściło 712 absolwentów z dyplomami inżynierów budownictwa, inżynierów chemików, inżynierów mechaników, z tego prawie połowa podjęła prace w zakładach przemysłowych miasta i regionu. Oprócz dobrego przygotowania zawodowego uczelnia wyposażała ich także w odpowiednie ambicje twórcze, realizowane w oparciu o rzetelną wiedzę i humanistyczne ideały.

JERZY JARECKI

Rozwój naukowy Filii Politechniki Warszawskiej

1. ORGANIZACJA ROZWOJU KADRY NAUKOWEJ

Zgodnie z obowiązującą aktualnie Kartą Nauczyciela wszyscy pomocniczy pracownicy naukowo-dydaktyczni zatrudnieni w szkolnictwie wyższym mają obowiązek podnoszenia swych kwalifikacji poprzez prowadzenie prac naukowo-badawczych, pomnażanie swego dorobku naukowego i w efekcie uzyskiwanie wyższych stopni naukowych. Młodszy pracownicy naukowo-dydaktyczni — asystenci i starsi asystenci mają obowiązek uzyskania stopnia naukowego doktora nauk w terminie 8 lat od momentu rozpoczęcia pracy w szkole wyższej. Okres ten może wydawać się dostatecznie długi. Jeżeli jednak zważy się, iż w pionierskich warunkach Filii PW w Płocku gros czasu każdego pracownika tak dydaktycznego jak i technicznego zajmowały, a niejednokrotnie i teraz zajmują sprawy organizacji, to okaże się, że czasu na wykonanie własnej pracy naukowej nie pozostaje tak wiele.

Droga do uzyskania tytułu naukowego doktora może przebiegać kilkoma torami, wśród których wymienić należy przede wszystkim: łączenie codziennej pracy naukowo-dydaktycznej i wychowawczej z wykonaniem własnej pracy doktorskiej; studia doktoranckie z oderwaniem od pracy; zaoczne studia doktoranckie.

W Filii PW w Płocku najczęściej spotykana jest pierwsza forma osiągnięcia doktoratu, tzn.

forma łączenia normalnej pracy dydaktycznej i wychowawczej z własną pracą naukową. Ze względu na dość duże braki samodzielnych pracowników nauki w Filii PW (docentów, profesorów), to jest tych pracowników, którzy mogą prowadzić prace doktorskie, olbrzymia większość pracowników naukowo-dydaktycznych posiada promotorów poza Filią. Należy tu podkreślić, że największa liczebnie grupa pracowników Filii wykonuje prace doktorskie pod opieką samodzielnych pracowników naukowych Politechniki Warszawskiej.

Druga forma rozwoju naukowego — przez stacjonarne studia doktoranckie nie jest praktycznie wykorzystywana w Filii. Wiąże się to z brakiem własnych studiów doktoranckich, które odbywałyby się w Płocku, a więc związane jest z kłopotliwym z kadrowego punktu widzenia odrywaniem pracownika od Filii na okres 3—4 lat. Przy obecnym stanie kadrowym Filia nie może jeszcze pozwolić sobie na bezkolizyjne odrywanie od procesu dydaktycznego pracowników, którzy w większości organizowali tę pracę.

Niedostatecznie jeszcze wykorzystywane są możliwości zaocznych studiów doktoranckich zarówno krajowych jak i zagranicznych. Studia te pozwalają na łączenie codziennej pracy dydaktycznej i wychowawczej z obowiązkiem ukończenia w określonym czasie (z reguły 4 lata) pracy doktorskiej.